

KOJETÍNSKÝ KULTURNÍ KALENDÁŘ

DUBEN 1969

kam dnes ?

- středa 2. 13,30 hod. - sál Kulturního domu
PŘEDNÁŠKA na téma "Mezinárodní podmínky našeho vývoje" - přednáší Alois Král, vedoucí katedry mezinárodních vztahů Obl. stranické školy Brno
- sobota 5. 20,00 hod. - sokolovna
POMLÁZKOVÁ ZÁBAVA - hraje taneční orchestr MISTRAL - pořádá oddíl vodáků TJ Slavoje
- středa 9. 19,30 hod. - sokolovna
DIVADELNÍ PŘEDSTAVENÍ v rámci "Jarního divadelního cyklu 1969" veselohra Ladislava Stroupežnického MIKULÁŠ DAČICKÝ Z HESLOVA. Hraje Severomoravské divadlo Šumperk.
- neděle 13. 9,00 hod. klubovna Kulturního domu
BESEDA Svazu zahrádkářů
- čtvrtek 17. 19,00 hod. klubovna Kulturního domu
BESEDA s ing. V. Klíčem na téma JOGA. Při besedě budou přijímány přihlášky do kursu jogy, který připravuje OB.
- úterý 22. 19,30 hod. - sokolovna
DIVADELNÍ PŘEDSTAVENÍ v rámci "Jarního divadelního cyklu 1969" opereta J. Loukoty MĚ ŠTĚSTÍ MÁ ZLATÉ VLASY". Hrají členové St. divadla Ostrava, v hlavních rolích J. Kobr, O. Viktorin, K. Holubář a další.

- středa 23. 14,00 hod. - klubovna Kulturního domu
BESEDA pro žáky 6-9. tříd o románech J. Vernea.
- čtvrtek 24. 19,00 hod. - klubovna Kulturního domu
filmový večer "Růže a meč" o krásách jižních Čech s průvodním slovem J. Horáčka.
- sobota 26. 20,00 hod. - sokolovna
PŘEDMÁJOVÁ VESELICE - hraje taneční orchestr MISTRAL - pořádá oddíl vodáků TJ Slavoje

2. a 3. středa
čtvrtek
INDIÁNSKÉ LÉTO
aneb Kanadou pro nic za nic
Barevný film
Mládeži přístupno
4. - 7. pátek
sobota
neděle
pondělí
DOSTAVNÍK
Americký barevný širokoúhlý film líčí dramatickou cestu prérií
Mládeži přístupno
9. a 10. středa
čtvrtek
VÁNOCE S ALŽBĚTOU
Český barevný film je lyrickou komedií.
Mládeži do 15 let nepřístupno

11. - 15. ANGELIKA MARKÝZA ANDĚLŮ
 pátek Barevný širokoúhlý francouzský dobrodruž-
 sobota ný historický film z doby Ludvíka XIV.
 neděle V hlavních rolích Michele Mercierová
 pondělí a Robert Hossein.
 úterý Předprodej vstupenek od 2.IV.1969
 u pokladny kina vždy od 17 - 19. hod.
 Mládeži do 15 let nepřístupno

18. - 20. MUŽ NA ÚTĚKU
 pátek Český film vypráví dramatický příběh
 sobota o hledání spravedlnosti.
 neděle Mládeži do 15 let nepřístupno

23. a 24. BRATR DOKTORA HOMÉRA
 středa Jugoslávské filmové drama o lásce,
 čtvrtek žárlivosti a zradě.
 Mládeži přístupno

25. - 27. DESET MALÝCH ČERNOUŠKŮ
 pátek Anglický film v české řeči je přepisem
 sobota stejnojmenného detektivního příběhu
 neděle Agáthy Christie.
 Mládeži do 15 let nepřístupno

30. IV. K VĚCI MILÁČKU
 - 1. V. Film NSR je důkladnou lekcí lásky a
 středa všeho co k ní patří.
 čtvrtek Mládeži do 15 let nepřístupno

D Ě T S K Á P Ř E D S T A V E N Í

neděle 6. SLEPÝ PELIKÁN
 Příběh o neobvyklém přátelství.

neděle 13. PYŠNÁ PRINCEZNA
 Česká filmová pohádka na motiv Boženy
 Němcové.

neděle 20. LOVY S KAMEROU BEZE ZBRANÍ
 neděle 27. O PRINCI SE ŽELEZNÝM SRDCEM

VÝZNAMNÁ VÝROČÍ A JUBILEA OBČANŮ NAŠEHO MĚSTA V DUBNU 1969

V tomto měsíci se dožívá

pan František J e r g l	89 let
paní Slávie B l a š t í k o v á	86 let
pan Rudolf L u č a n	84 let
paní Apolonie D u p a l o v á	83 let
paní Františka D r b a l o v á	83 let
paní Františka C h a r u z o v á	83 let
pan Jan P í n k a	83 let
pan Rudolf O t á h a l	82 let
pan Štěpán V a c u l í k	81 let
paní Marie Š t o l f o v á	80 let
pan Josef L e d i n a	80 let

Dvacetipětileté výročí trvání manželství oslaví
 manželé

Milada a Bedřich B u r d o v i ,
 Růžena a Rudolf S v o b o d o v i ,
 Marie a Jan T r á v n í č k o v i

B l a h o p ř e j e m e !

SLOVO K RODIČŮM

V minulém čísle jsme hovořili o přijetí dítěte do školy. Řekli jsme si, že by rodiče měli zápisu do první třídy využít jako základního momentu k přípravě dítěte do školy. Navazovat na jej stále, nenechat jej upadnout v zapomnění.

Rodiče hovořívají s dítětem o škole. Nebývá tomu ale soustavně, spíše příležitostně a to obyčejně tehdy, když dítě zlobí. Straší a vyhrožují dítěti školou a učitelem. Tím ale neupravují dítěti cestu do školy. Vytváří u něj jisté zábrany, nechut i strach, což může v začátcích školní docházky dítěte znepříjemnit pobyt ve škole a učitelů velmi ztížit práci.

Počáteční činnosti učitele v 1. třídě je získat si důvěru dětí. Potřebuje, aby dítě učiteli věřilo, vidělo v něm člověka, který mu vypráví nové věci, učí je vnikat do tajů písmen a číslic, učí je pěkně a způsobně se chovat, připoutává je k novému pořádku, který doma nemusí tak přesně dodržovat, učí je práci ve skupině dětí, v níž učitel patří všem. Dítě musí poznat učitele jako nového známého, snad příbuzného, který nejen vyhovuje, ale i žádá a na požadavcích trvá. Vyučováním si dítě k sobě připoutává i tenkrát, kdy se dítě nechce podrobit. Podřídí se jeho vůli je pro dítě velkým omezením svobody, které je ještě zesilováno povinnostmi i doma se učit a pracovat úkoly.

V 1. třídě se kladou pevné základy k práci dítěte v pozdějších letech. Rodiče proto musejí podporovat učitele upevňováním jeho autority. Nemůžeme proto schvalovat počínání těch rodičů, kteří před vstupem

dítěte do školy je straší školou. Všechno to, co učitel pak ve třídě koná, i přátelské chování, jeho požadavky, bere dítě s nedůvěrou ve stálém očekávání, kdy přijde ono: "Však počkej, ve škole ti učitel dá!" Nedůvěra dítěte se pak jen pomalu překonává.

Mnohý těžký začátek školní práce dítěte pramení právě z těchto příčin. Dítě na školní docházku je potřeba připravovat. Jak si počínat, o tom si povíme příště.

Antonín M a l ý

KULTURNÍ VÝROČÍ V DUBNU 1969

6. IV.	70. výročí narození spisovatele a dramatika Josefa Tomana
14. IV.	210. výročí úmrtí německého hudebního skladatele Geoga Fridricha Händla
15. IV.	70. výročí narození filmového herce a skladatele zasloužilého umělce Emana Fialy
16. IV.	80. výročí narození filmového herce, režiséra a skladatele Charlie Spencera Chaplina
18. IV.	70. výročí narození dirigenta a skladatele národního umělce Zdenka Chalabaly
21. IV.	130. výročí narození herce a dramatika Františka Ferdinanda Šamberka
27. IV.	65. výročí narození rozhlasového režiséra Miloslava Dismana, nositele Řádu práce

PRŮVODCE MĚSTEM A JEHO OKOLÍM

ZALOŽENÍ CUKROVARU V KOJETÍNĚ PŘED 100 LETY

Pracovníci kojetínského cukrovaru se rozhodli oslavit letos v dubnu sté výročí založení svého závodu. 100 let je období natolik dlouhé, že není možno dopodrobna vzpomenout a charakterizovat všechny vývojové etapy. Proto účelem této jubilejní vzpomínky je přiblížení dobových podmínek před 100 lety, za nichž se zrodila myšlenka cukrovarnického podnikání v Kojetíně a jež vedly k založení dosud největšího průmyslového podniku ve městě.

Vznik kojetínského cukrovaru /1869-70/ spadá do období významných vývojových změn českého cukrovarnictví. Rostoucí potřeba cukru způsobovala neustálý vzestup tohoto průmyslového odvětví a podstatně ovlivňovala i zemědělskou produkci. V 50. letech 19. století se cukrovarnictví stalo nejdůležitějším oborem zemědělského průmyslu, i když zápasilo ještě s mnohými základními potížemi. Až do 60. let byl vývoj brzděn nedostatkem surovin, neboť pěstování cukrové řepy rolnictvem bylo v počátcích. Zejména nebylo ještě zavedeno pěstování ušlechtilých a osvědčených druhů řepy s vysokým obsahem cukru. Odbyt cukrovarských výrobků narážel na konkurenci dováženého třtinového cukru. Cukrovarníci byli sice chráněni proti dovozu cly, ale sami na druhé straně byli zatíženi daní z řepy. Nebylo dosud známo zpracování odpadové melasy bohaté na cukr. Melasa se tehdy zkrmovala nebo se jí hnojilo. Výrobní postupy v cukrovních byly

nedokonalé, jejich vlivem docházelo k prodlužování kampaní a zbytečnému znehodnocování a hnití řepy.

Teprve v 60. a 70. letech české cukrovarnictví uskutečňuje přechod k modernímu továrnímu průmyslu. Stalo se tak revolučními změnami v technickém a chemicko-technologickém vývoji, především zavedením difuze a saturace ve 2. polovině 60. let a počátkem 70. let. Podmínky pro rozvoj cukrovarnictví na Hané byly neobyčejně příznivé. Půda je zde převážně původu diluviálního a aluviálního, vyznačuje se vysokou bonitou. Profil zemědělských ploch je mírně vlnitý, s nadmořskou výškou kolem 200 m. Množství srážek na Kojetínsku se pohybuje mezi 500-600 mm. Všude na Hané byly velmi dobré předpoklady pro rozvoj řepářství. Potvrdil to i pozdější vývoj. V době před rokem 1938 bylo např. Kojetínsko již vysloveně řepářskou oblastí. Z 38 obcí bylo 21 obcí zařazeno do I. kategorie řepářských oblastí a 17 do II. kategorie. Samotné město Kojetín skýtal ještě některé další záruky úspěšného podnikání v oboru cukrovarnictví. Vedle úrodné půdy to byl dostatek vody a zejména možnost dopravy. Koncem 60. let 19. století se stavěla železniční trať Brno-Přerov a již 30. srpna 1869 jel přes Kojetín první vlak! V této době podnikatelé již pečlivě vybírali vhodná místa pro zakládání cukrovarů, neboť se počaly množit první zkušenosti některých nerentabilních a později zaniklých podniků. Cukrovary se neujaly tam, kde trpěly nedostatkem surovin a vody, někdy nestačily kapitálem a byly předluženy, a také tam, kde se nepodařilo vyřešit problémy spojené s odborným vedením výroby.

Přes veškeré příznivé podmínky se cukrovarnictví na Hané zpočátku nevyvíjelo tak rychle jako v některých jiných oblastech. Není divu, vždyť se jednalo o velké změny. Průmysl byl v tomto kraji věcí dosud málo známou a získat zdejší rolnictvo dokonce k účasti na podnikání, to byl úkol na celá desetiletí. Negativně

zde působilo vědomí nejistých výsledků změn dosud po staletí zavedeného zemědělského výrobního systému, obava z radikálních změn v osevním rozvrhu prosperujících hanáckých polí, ale též slabá úroveň vzdělání a hospodářského rozhledu zemědělského obyvatelstva. Pro příklad nemusíme chodit daleko. Také v Kojetíně a okolí probíhala koncem 60. let akce stavby "občanské cukrárny". Šlo o vážnou snahu založit rolnický akciový cukrovar po příkladu mnoha míst, kde se tato akce dařila. Zakládání rolnických cukrovarů se již v této době stalo věcí vlasteneckých snah o povznesení českého průmyslu a českého hospodářského života vůbec. Jako sehrál kdysi textilní průmysl hlavní roli při akumulaci německého kapitálu, tak nyní hlavní úlohu sehrálo cukrovarnictví při tvorbě akumulace českého kapitálu. Celonárodně tato vývojová tendence zvítězila, avšak bez účasti Kojetína. Hrstka nadšenců, která novou myšlenku prosazovala, nezískala potřebný kapitál. Dochovála se zpráva o snaze kojetínské "Občansko-řemeslnické záložny" /tzv. "záložní kasa"/ podpořit založení akciového cukrovaru upsáním 15 akcií. To však bylo málo.

Stavba cukrovaru ztroskotala na nepochopení konzervativně smýšlející většiny místního rolnictva.

A tak se stalo, že se věci chopili jiní podnikatelé a cukrovar vystavěli. Byli to lidé českému živlu cizí, avšak kapitálově dostatečně silní a zkušení cukrovarníci: Abraham Popper, statkář ve Zborovicích, bytem v Brně, Moritz Redlich, statkář a majitel továrny na vlněné zboží v Brně /Popperův švagr/ a Jonas Friess, majitel statku a ředitel cukrovaru ve Zborovicích. Všichni tři byli majiteli cukrovaru ve Zborovicích, který tam založili již v r. 1851. Zřejmě jim byl znám neúspěch rolnické akce v Kojetíně stejně dobře jako zdejší ideální podmínky pro cukrovarnické podnikání. Proto v době, kdy se blížilo dokončení železniční tratě Brno - Přerov, zahájili

intenzivní jednání s tehdejší starostou Josefem Krausem o povolení stavby. Vypráví se, že při každé návštěvě mu dovezli jako dar homoli cukru, aby jednání urychlili. 1. července 1869 došlo ke komisionálnímu jednání mezi společníky nově zřizované firmy a představenstvem města Kojetína. Stavba cukrovaru byla schválena, o čemž představenstvo uvědomilo členy obecního výboru dne 3. srpna: "..... Protokolární přepis tento se dává počestnému výboru jednotlivého měšťanstva zdejšího k tomu konci, aby se včas potřeby dle toho spraviti věděl".

Cukrovarníci zapsali nový podnik u Krajského soudu v Uherském Hradišti jako veřejnou obchodní společnost pod názvem "Zborowitz-Kojeteiner Zuckerfabrikem des Herrn Abraham Popper u. Co." Společnost zapsala jako datum vzniku 1. červenec 1869. Jakmile společnost získala povolení, zahájila ihned výkup polností v blízkosti železniční tratě. Největší část pozemků odkoupila od kojetínského panství, ale také u usedlostí od Paličků a Hromadů. Ještě v r. 1869 bylo započato se stavbou závodu a již na podzim v r. 1870 mohla být zahájena první kampaň.

PhDr. Gustav Vožda

Pozn. redakce: V roce 1968 pověřil přípravný výbor oslav 100. výročí založení cukrovaru v Kojetíně historika dr. Gustava Voždu zpracováním dějin závodu. Rukopis v rozsahu 60 stran je již připraven do tisku a vyjde pravděpodobně ještě v letošním roce.

JAK POMÁHÁ SOCIÁLNÍ KOMISE MĚSTSKÉHO NÁRODNÍHO VÝBORU DŮCHODCŮM V KOJETÍNĚ

Podle potřeby byl v roce 1968 poskytnut příspěvek na společné stravování 70 důchodcům v částce 67 700,- Kčs, dále pak pravidelný příspěvek 11 důchodcům částkou 9 750,- Kčs, dvěma důchodcům příspěvek TBC částkou 5 400,- Kčs. Je také poskytována pomoc ve formě nákupu paliva. Na tento účel byla v minulém roce vynaložena částka 21 488,- Kčs a na pohřebném ve 106 případech Kčs 105 800,-.

Starým, nemocným, osaměle žijícím občanům je poskytována pečovatelská služba. V loňském roce si vyžádala částky 15 178,- Kčs. Pečovatelky odpracovaly při ní celkem 14 640 hodin.

Důchodcům je kromě pomoci hospodářské poskytována pomoc při vyřizování různých žádostí, na příklad žádostí o zvýšení důchodů pro bezmocnost, o důchod manželky, o přiznání sociálního důchodu, o umístění v Domově důchodců aj.

V roce 1968 bylo na příklad vypracováno 126 návrhů na zvýšení nízkých důchodů. Z toho bylo 105 žádostí vyřízeno kladně a od května loňského roku byly nízké důchody těchto osob zvýšeny celkem o částku 13 695,- Kčs měsíčně.

Pro zvýšení kulturní úrovně důchodců byl v roce 1964 zřízen Klub důchodců, kde se mohou tito denně scházet. V klubu je zavedeno půjčování knih, jsou odebírány noviny a časopisy a pořádány různé zajímavé přednášky a besedy. Je zde také k dispozici rozhlas a televizor. Městský národní výbor zakupuje pravidelně pro důchodce vstupenky na divadelní představení, která v Kojetíně pořádá Osvětová beseda v rámci jarních a podzimních cyklů.

Sociální komise MěstNV se dle svých možností a sil snaží pomáhat důchodcům našeho města, aby jejich stáří bylo klidné a pokojné.

vn

víte, že

- ... bude v tomto měsíci předán do užívání první budový osmipodlažní panelový dům se 32 bytovými jednotkami?
- ... již započaly přípravné práce na novém sídlišti "sever" ve Sladovní ul., kde bude provedena výstavba 200 družstevních bytových jednotek?
- ... bude v tomto roce provedena rekonstrukce a oprava chodníků z betonových dlaždic a obrubníků v ulici Hanusíkově, Přerovské, Havlíčkově a na Závodí, což si vyžádá celkové částky asi 320 000,- Kčs?
- ... po dobu rekonstrukce obřadní síně, t.j. od 5. dubna t.r. se budou konat snatky ve velkém sále Kulturního domu na Gottwaldově nám.?
- ... náš divadelní soubor Hanácká scéna Kojetín připravuje operetu "Na tý louce zelený?", kterou sehraje v Kojetíně v neděli 18., v úterý 20. a ve středu 21. května 1969?
- ... tvůrčí skupina Osvětové besedy Kojetín SIGNAL 64 získala v meziklubové soutěži Olomouc-Přerov-Ostrava 1. cenu za film "Májové lepoprelo"?
- ... mistrovství I. a třídy v kopané pokračuje v dubnu v Kojetíně zápasem našeho prvního mužstva v neděli 13.IV. s oddílem Tatry Studénka a v neděli dne 27.IV. s oddílem Rudné doly Jeseník?

O KOJETÍNSKÉ MYSLIVOSTI

Ing. František J e l í n e k
/pokračování/

Zimní období 1928/29 bylo velmi nepříznivé; bylo hodně sněhu a mrazy. Sníh se ztratil až v dubnu. Krmilo se velmi intenzivně. Mimo darovaného obilí od rolníků prokrmili členové "Lovecké společnosti" /pro revír I. a III./ za tuto zimu Kč. 3 600,--. Ale vyplatilo se to. Dosáhli svojí péčí o zvěř pěkných až neuvěřitelných tehdy výsledků. Vždyť v roce 1929 v revírech I. a III. střelili celkem 3 600 koroptví a 1 600 zajíců. Na takový výsledek byli právem hrdí.

Ne všude na Hané se tak výborně starali, aby zvěř prezimovala jako v Kojetíně. "Bylo to k pláči" - řekl jeden dobrý pěstitel zvěře - "nalézat tolik zbytků koroptví roztrhaných od škodné".

V roce 1929 uspořádal v Kojetíně "Spolek pro ochranu honitby Přerov-Kojetín a okolí" za řízení místopředsedy Frant. Vavroucha, rolníka z Uhřičic, své první závody ve střelbě na asfaltové holuby a na louce "Na hrázi" pro veřejnost ukázky výcviku loveckých psů. V neděli 30. června 1929 promluvil lesník Otakar Vavrouch o významu myslivosti se zřetelem k rolnictvu a pak rozděleny ceny ze střeleckých závodů. I. cenu - stříbrný pohár - získal Frant. Vavrouch z Uhřičic, II. cenu - 2 čsl. zlaté dukáty - J. Vavrouch z Uhřičic a III. cenu - 1 čsl. zlatý dukát - A Vrtěl z Lobodíc. To bylo za střelbu na asfaltové holuby. Za střelbu na běžícího zajíce dostal cenu - 1 čsl. zlatý dukát - Skácel z Kroměříže. Za střelbu na běžícího zajíce /dvojstřel/ získal I. cenu - 5 čsl. zlatých dukátů - Skácel z Kroměříže

a II. cenu - 3 čsl. zlaté dukáty - Frant. Vavrouch z Uhřičic. Ve střelbě kulovnickou získal I. cenu - 2 čsl. zlaté dukáty - M. Chyba z Kojetína a II. cenu - 5 čsl. stříbrných desetikorun - Melichárek z Kroměříže.

V roce 1932 při ukončení nájemního období konala Lovecká společnost vedená stařečkem Krybusem /pro revír I a III/ bilanci svého hospodaření. Členům byly vráceny jejich členské podíly Kč 2 000,-- a mimo to každému členu vyplaceno Kč 33,-- jako výdělek za 12 let úmorné, ale radostné práce v myslivosti.

V prosinci 1932 ve veřejné dražbě o pronájem výkonu práva myslivosti na dobu od 1. ledna 1933 do 31. 12. 1933 pronajal I. honební obvod Hynek Dostál za roční nájem Kč 1 010,--, II. obvod PhMr Hugo Nidenföhr za roční nájem Kč 1 710,- a III. obvod Václav Krybus - zvaný stařeček Krybus - za nájemné Kč 2 120.

V roce 1933 v revíru Pole postavena hájenka. Tam se to dobře besedovalo po honech při dobrém pivečku a dobrých uzenářských výrobcích, které dodával Hynek Dostál. Hynek Dostál byl nejen dobrým myslivcem, ale i dobrým humoristou a v dobré pohodě bavíval ostatní myslivce ještě dlouho po honě. A tak členové této Lovecké společnosti a hosté rádi chodili na hony. V té době byl předsedou honebního výboru František Minařík, rolník čp. 123.

V nových volbách pro funkční období 1933-1938 zvolení do honebního výboru: Karel Drbal, Viktorin Štastník čp. 357, Ferdinand Štastník čp. 350, Frant. Brix, Karel Trefil čp. 267, Frant. Trefil čp. 379, Josef Ivan, a za náhradníky Raimund Hunáček, Antonín Němeček a Jan Gardavský.

V roce 1935 jmenoval Okresní úřad v Přerově rozhodčí soud honebního společenstva: předseda Karel Drbal, náměstek Frant. Brix, člen Karel Trefil. V březnu 1936 zvolen předsedou honebního výboru Frant. Trefil.

/pokračování příště/

Kojetínský kulturní kalendář vydává
Osvětová beseda K o j e t í n ;
řídí redakční rada A. Malý, B. Novotná, F. Řezáč,
graf. úprava textu M. Fegutová,
obálka, titulky M. Vicenec

tisk Okresní kulturní středisko Přerov
